

Työkyvyttömyyseläkkeet 2011

Työeläke turvaa työntekijän ja yrittäjän toimeentuloa silloin, kun työntekeä on vähennettävä tai se on kokonaan lopetettava sairauden vuoksi. Jos työkyvyttömyys uhkaa, työeläke voi tarjota mahdollisuuden jatkaa työelämässä sairaudesta huolimatta ammatillisen kuntoutuksen avulla.

Sairauden perusteella maksettavat korvaukset

Sairauden ja työkyvyttömyyden perusteella voi saada päivärahaa, työkyvyttömyyseläkettä tai tukea ammatilliseen kuntoutukseen.

Ammattitaudin, tapaturman tai liikenneonnettomuuden aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi voi saada korvauksia myös tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöiltä.

Kelan sairauspäiväraha ennen eläkettä

Jos työelämässä oleva alle 68-vuotias työntekijä tai yrittäjä sairastuu eikä kykene ansiotyöhön, sairausvakuutuksen päiväraha korvaa ensin noin vuoden ajan osan ansion menetyksestä.

Työntekijän päiväraha alkaa, kun sairastumispäivä ja yhdeksän seuraavaa arkipäivää ovat kuluneet. Päiväraha lasketaan vuonna 2011 yleensä vuoden 2009 verotettavan tulon mukaan. Työnantajalla on oikeus nostaa työntekijänsä päiväraha siltä ajalta, jolta on maksanut palkkaa.

YEL-vakuutetun yrittäjän päiväraha alkaa sairastumispäivän ja kolmen seuraavan arkipäivän omavastuuajan jälkeen. Päiväraha lasketaan vuonna 2011 yleensä vuoden 2009 YEL-työtulon mukaan.

Lisätietoja päivärahasta saat Kelasta (www.kela.fi).

Ammatillinen kuntoutus auttaa jatkamaan työelämässä

Ammatillinen kuntoutus ja työkykyä edistävä toiminta on hyödyllistä ja taloudellisesti kannattavaa niin yrittäjän, työntekijän kuin työnantajan näkökulmasta. Niiden avulla voidaan vähentää sairauspoissaoloja ja säästää eläkekustannuksia.

Työeläkelaitokset tukevat ammatillista kuntoutusta. Muut kuntoutustahot, kuten Kela, työhallinto sekä sosiaali- ja terveydenhuolto tukevat myös lääkinnällistä tai sosiaalista kuntoutusta.

Ilmarisen tukema kuntoutus voi olla kuntoutusneuvontaa, työkokeilua, työhönvalmennusta, oppisopimuskoulutusta tai ammattiin johtavaa koulutusta. Korvaamme myös kuntoutuksesta aiheutuneita kustannuksia, kuten opiskelu- ja matkakuluja. Voimme myöntää

elinkeinotukea kuntoutujan yritystoiminnan aloittamiseen, jos yrityksen toimintaedellytykset ovat hyvät. Tuki voi olla avustusta tai lainaa vakuuksia vastaan.

Työntekijä tai yrittäjä voi saada ammatillista kuntoutusta, jos seuraavat ehdot täyttyvät:

- hänellä on sairaus, joka lähivuosina johtaisi työkyvyttömyyseläkkeelle, jos ammatillista kuntoutusta ei aloiteta
- ammatillisen kuntoutuksen keinoin voidaan siirtää tai estää työkyvyttömyyttä
- hänellä on ammatti ja vakiintunut työhistoria
- hänelle on kertynyt työstä saatuja ansiotuloja vähintään 31 492,15 euroa kuntoutuksen hakemista edeltävän viiden kalenterivuoden aikana
- hänellä ei ole oikeutta liikenne- tai tapaturmavakuutuslain mukaiseen kuntoutukseen

Kuntoutuksen ajalta toimeentuloa turvaa kuntoutusraha. Sen määrä on täysi työkyvyttömyyseläke 33 prosentilla korotettuna.

Miten kuntoutusta haetaan?

Voit itse hakea kuntoutusta, mutta aloite voi tulla myös työnantajalta, työterveyshuollosta, hoitavalta lääkäriltä, Työ- ja elinkeinotoimistolta (TE-toimisto) tai Kelalta.

Kuntoutusta haetaan ammatillisen kuntoutuksen hakemuksella. Liitä hakemukseen B-lääkärintlausunto sekä työnantajan tai lähimmän esimiehen kuvaus työstäsi ja työjärjestelymahdollisuuksista. Ilmarinen selvittää aina työnantajan mahdollisuudet tarjota hakijalle tämän terveydentilalle sopivaa työtä.

Yrittäjän on liitettävä hakemukseen selvitys työstään ja työjärjestelymahdollisuuksistaan.

Kuntoutusmahdollisuus selvitetään myös, jos haet työkyvyttömyyseläkettä tai määräaikaista kuntoutustukea. Jos olet jo hakenut työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutusta haetaan erillisellä KT-lomakkeella.

Lomakkeet voit täyttää ja tulostaa verkkosivuillemme www.ilmarinen.fi.

Työkyvyttömyyseläkettä voi saada pitkäaikaisesti työkyvytön

Kun alle 63-vuotiaan työntekijän tai yrittäjän sairaus

alentaa työkykyä vähintään vuoden ajan, hän voi saada työkyvyttömyyseläkkeen. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää toistaiseksi tai määräaikaisena kuntoutustukena.

Eläke on täysi työkyvyttömyyseläke, kun työkyky on alentunut vähintään 3/5 ja osatyökyvyttömyyseläke, kun työkyky on alentunut vähintään 2/5. Työkyvyn alenemisella tarkoitetaan eläkelaitoksen arviota siitä, minkälaiseen työpanokseen kykenet jäljellä olevalla työkyvylläsi. Arviossa otetaan huomioon myös ikä, koulutus ja ammattitaito.

Määräaikainen kuntoutustuki, kun työkyky voi palautua

Jos työkykysi voi palautua hoidon tai kuntoutuksen avulla, voit saada määräaikaisen kuntoutustuen. Ehtona on, että työkyvyttömyytesi on kestänyt vähintään vuoden ajan.

Kuntoutustukihakemukseen tarvitset suunnitellun hoito- tai kuntoutustoimenpiteistä, jotka edistävät työhönpaluutasi. Suunnitelma voi olla eläkehakemuksen liitteenä lääkärinlausunnossa tai erillisenä selvityksenä.

Kuntoutustuki myönnetään ajaksi, jonka arvioidaan kuuluvan työkyvyn palautumiseen. Kuntoutustuki voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman laatimisen ajaksi.

Kuntoutustuki on täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen ja osakuntoutustuki puolet tästä. Jos Ilmarinen hyväksyy kuntoutusohjelman, kuntoutustukeen maksetaan 33 prosentin korotus kuntoutuksen ajaksi.

Täysi työkyvyttömyyseläke, kun työhönpaluu on epätodennäköistä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saa henkilö, jonka työkyvyn palautuminen hoidon tai kuntoutuksen avulla on epätodennäköistä.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Eläke alkaa yleensä sairausvakuutuksen päivärahan päätyttyä ja jatkuu vanhuuseläkeikään saakka, ellei eläkkeensaajan työkyvyssä tapahdu muutoksia.

Osatyökyvyttömyyseläketä voi saada, kun sairaus alentaa ansiotasoa

Osatyökyvyttömyyseläke on tarkoitettu henkilölle, joka pystyy edelleen jatkamaan ansiotyötä sairaudestaan huolimatta.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen voi saada myös työtön, joka voisi sairaudestaan huolimatta tehdä työtä. Hän voi saada osaeläkkeen rinnalla työttömyyspäivärahaa, josta on vähennetty osaeläkkeen määrä.

Osatyökyvyttömyyseläke myönnetään joko toistaiseksi tai määräajaksi osakuntoutustukena. Osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

Oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen voi saada ennakkopäätöksen. Sitä haetaan samalla lomakkeella kuin työkyvyttömyyseläketäkin. Liitä hakemukseen B-lääkärinlausunto. Ennakkopäätös on voimassa yhdeksän kuukautta. Lähetämme sen mukana sinulle ohjeet lopullisen päätöksen hakemisesta.

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa työkyvyttömyyden alkamista ja ansioiden alenemista seuraavan kuukauden alusta.

Miten työkyvyttömyyseläke lasketaan?

Eläkkeen laskentasäännöt muuttuivat merkittävästi vuoden 2005 alussa. Koko eläkettä ei kuitenkaan lasketa uusien sääntöjen mukaan. Vuoden 2004 loppuun saakka eläkettä karttui tuolloin voimassa olleiden sääntöjen mukaan.

Eläke karttuu ansiotyöstä 1.1.2005 alkaen jokaisen vuoden ansioista seuraavasti:

- 18–52-vuotiaana 1,5 %
- 53–62-vuotiaana 1,9 %
- 63–67-vuotiaana 4,5 %

Vuodesta 2005 lähtien eläkettä on karttunut myös eräiden sosiaalietuuksien ajoilta 1,5 % vuodessa. Eläkettä kartuttavat mm. sairauspäiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha, työttömyyskassan maksama päiväraha, alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon aika sekä opiskeluaika ammatti- ja korkeakouluperustutkintoa varten. Eläkettä kartuttaa joko kiinteä euromäärä tai ansiotulo, josta etuus on laskettu.

Työkyvyttömyyseläkkeisiin lasketaan työansioiden lisäksi myös laskennallinen eläke niiltä vuosilta, joina sairastunut ei ehtinyt työskennellä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisensä vuoksi. Tältä ns. tulevalta ajalta eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta 63 vuoden iän täyttämiseen saakka. Jos työkyvyttömyys on alkanut vuonna 2010 tai myöhemmin, eläkettä karttuu 18–63-vuotiaana 1,5 % vuodessa.

Tuleva aika lasketaan eläkkeeseen, jos ansioita on 10 viimeisen vuoden aikana vähintään 15 746,08 euroa. Tulevan ajan ansio lasketaan työkyvyttömäksi tuloa edeltäneiden vuosien ansioista.

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Pitkään jatkuneeseen työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään vuoden vaihteessa kertakorotus, kun eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotuksen voi saada 24–55-vuotias eläkkeensaaja.

Mitä nuorempana työkyvyttömyys on alkanut, sitä suurempi on korotus. Täysi korotus on 25 prosenttia eläkkeen määrästä ja sen saa 24–31-vuotias eläkkeensaaja. Korotus pienenee yhden prosenttiyksikön kutakin ikävuotta kohden, joten 55-vuotias saa vielä yhden prosentin korotuksen eläkkeeseensä.

Eläkettä korotetaan tällä tavoin pysyvästi kerran, eikä sitä tarvitse erikseen hakea. Ilmarinen ilmoittaa eläkkeensaajalle sekä korotuksen että muuttuneen kokonaiseläkkeen määrät.

Elinaikakerroin vaikuttaa myös työkyvyttömyyseläkkeisiin

Väestön eliniän odotetaan pidentyvän. Tästä aiheutuvaan työeläkekustannusten nousuun varaudutaan ottamalla käyttöön elinaikakerroin, joka pienentää alkavia työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeitä. Elinaikakerroin otettiin käyttöön vuonna 2010.

Työkyvyttömyyseläkkeissä elinaikakerrointa sovelletaan, kun työkyvyttömyys on alkanut vuonna 2010 tai myöhemmin. Nuorella eläkkeensaajalla elinaikakerroimen vaikutus on vähäisempi, koska kerroin pienentää vain ansaitun eläkkeen osaa, ei ns. tulevan ajan eläkettä.

Elinaikakerroin määritellään jokaiselle vuodelle erikseen. Laskennan pohjana käytetään viiden edellisen vuoden kuolevuustilastoja. Vuonna 2011 kertoi-
men vaikutus on noin prosentin luokkaa.

Kelan työkyvyttömyyseläkkeet

Täyttää työkyvyttömyyseläketä voi saada myös kansaneläkelain perusteella, jos työeläke on pieni. Tarkempia tietoja saat Kelasta (www.kela.fi).

Miten työkyvyttömyyseläkkeitä haetaan?

Kun Kela on maksanut sairauspäivärahaa 150 päivältä, se ilmoittaa yleensä kuntoutusvaihtoehtoista tai työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta. Eläkehakemus on hyvä tehdä tässä vaiheessa, jotta eläkelaitos ehtii käsitellä hakemuksen ennen päivärahan lakkaamista. Työkyvyttömyyden tarkka alkamisajankohta määritellään eläkehakemuksesta käsiteltäessä. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää enintään kuudelta kuukaudelta takautuvasti.

Työ- ja kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläketä haetaan samalla työkyvyttömyyseläkehakemuslomakkeella. Sen voit täyttää ja tulostaa Ilmarisen verkkosivuilla. Lisäksi tarvitaan lääkärin B-lausunto. Pyydämme yleensä viimeiseltä työnantajaltasi selvityksen työtehtävistä ja työssä selviytymisestä.

Jos haet eläkettä myös ulkomaan työskentelyn perusteella, liitä eläkehakemuksen U-lomake, jonka saat Ilmarisen verkkosivuilta.

Ilmarinen käsittelee koko työeläkehakemuksen ja maksaa työkyvyttömyyseläkkeen, jos viimeinen ansiotyösi on vakuutettu Ilmarisessa. Kela antaa oman eläkepäätöksensä ja maksaa mahdollisen kansaneläkkeen.

Eläkkeen maksaminen

Eläke maksetaan kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä. Eläkkeet ovat verotettavaa tuloa, joten ota eläkepäätöksen saatuaasi yhteyttä verotoimistoon oikean ennakonpidätysprosentin määrittelyä varten.

Työeläkkeet tarkistetaan vuosittain työeläkeindeksillä, jossa palkkojen muutoksen osuus on 20 % ja hintojen 80 %.

Työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla voit käydä ansiotyössä

Täyden eläkkeen saaja voi ansaita enintään 40 % ja osaeläkkeen saaja enintään 60 % eläkettä edeltävien vuosien ansiotuloista. Eläkkeen rinnalla voi kuitenkin ansaita aina vähintään 600 euroa kuukaudessa (1.3.2011 alkaen 687,74 euroa kuukaudessa). Jos ansiot ovat tätä suuremmat, eläkkeensaajan tulisi ottaa yhteyttä eläkelaitokseen ja tarkistaa henkilökohtaiset ansiorajansa ennen ansiotyön alkua.

Tarkan ansiorajan ilmoittamme eläkepäätöksessä. Jos ansiorajat ylittyvät, työkyvyttömyyseläkkeen maksu voidaan keskeyttää, jättää lepäämään tai muuttaa täysi eläke osaeläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeen saajalle kertyy ansiotyöstä uutta eläkettä 1,5 % vuodessa. Ansioista on maksettava työeläkemaksut. Uusi karttunut eläke lisätään työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen alkavaan vanhuuseläkkeeseen.

Ilmarinen palveluksessasi

Verkkopalvelumme tarjoaa helpon tavan asioida Ilmarisen kanssa, olitpa sitten työelämässä tai eläkkeellä. Sivuiltamme löydät runsaasti hyödyllistä tietoa eläketurvasta ja eläkkeen hakemisesta. Sieltä saat myös Ilmarisen julkaisut ja eläkehakemuslomakkeet.

Eläketiedot omilla verkkopankkitunnuksilla

Saat tietoa ansiotyöstä kertyvästä eläkkeestäsi, kun kirjaudut Eläkepalveluumme. Maksuttomasta palvelusta näet mm. vuosittain lähetettävän työeläkeotteesi. Kun valitset toimitustavaksi verkko-otteen, toimitamme työeläkeotteesi sähköisesti myös jatkossa. Halutessasi muistutamme sinua sähköposti- tai tekstiviestillä, kun uusin otteesi on luettavissa.

Asiakaspalvelumme auttaa sinua mielellään kaikissa eläketurvaan liittyvissä kysymyksissä.

Ilmarisen asiakaspalvelu

- Verkkopalvelut www.ilmarinen.fi
- Puhelinpalvelu 010 195 000, arkisin klo 8–17
- Posti- ja käyntiosoite Ilmarinen, Porkkalankatu 1, 00018 Ilmarinen, Helsinki

Vaivattomasti verkosta

www.ilmarinen.fi

- Ilmarisen julkaisut ja eläkehakemuslomakkeet
- Selkeät ohjeet eläkkeen hakemiseen
- Eläkepalvelusta ennakkotietoa eläkkeen määrästä